

محدودیت‌های تولید دانه‌های روغنی

مهندس علی زمان میرآبادی

رئیس مجتمع تحقیقات کاربردی و تولید بذر

شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

محدودیت اولیه

۱. تولید گیاهان ضعیف ناشی از کیفیت پایین بذور بویژه در محصولاتی نظیر سویا، بادام زمینی و آفتابگردان.
۲. وضعیت نامطلوب حاصلخیزی خاک در تامین مواد غذایی مورد نیاز.
۳. عدم استفاده از مایه تلقیح باکتری برای سویا و بادام زمینی.
۴. ضعف در مدیریت گیاهپزشکی.
۵. معضلات فرآیند نگهداری و پس از برداشت از جمله محدودیت‌های تولید دانه‌های روغنی در کشورهای در حال توسعه است. به خصوص آن‌که بخش زیادی از تولید دانه‌های روغنی در کشورهای در حال توسعه از جمله هند وابستگی زیادی به باران دارد. در حالی که باران و آبیاری در تولید این محصولات به ویژه در مراحل رسیدگی بسیار حیاتی هستند و این موضوع تولید دانه‌های روغنی را در

ارقام پرمحصول دانه‌های روغنی نسبت به غلات، پتانسیل عملکردی کمتری دارند و برای تولید یک واحد اسید چرب و تولید روغن انرژی بیشتری نسبت به تولید کربوهیدرات در غلات مصرف می‌کنند. برای مثال گیاهان از ۱ گرم گلوکز می‌توانند ۰/۸۳ گرم کربوهیدرات سنتز کنند در حالی که این میزان گلوکز تنها ۰/۳۸ گرم روغن تولید خواهد کرد. این تفاوت در مصرف انرژی، یکی از محدودیت‌های اولیه تولید روغن از دانه‌های روغنی است.

از دیگر محدودیت‌های تولید دانه‌های روغنی در کشورهای در حال توسعه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

برای هر کیلوگرم بذر برای محصولاتی نظیر سویا، بادام زمینی و آفتابگردان به منظور بهبود جوانه زنی و استقرار مناسب گیاه ضروری است. برخی محصولات نظیر کلزا و خردل هنوز در برخی کشورها به صورت دست پاش کشت می‌شوند. در حالی که تحقیقات مختلف نشان می‌دهد محصولاتی مثل کلزا و خردل در کشت‌های ردیفی راندمان بیشتری دارند. نیازهای تغذیه‌ای در دانه‌های روغنی به وضعیت خاک، نوع زراعت و همچنین زمان کاشت آن بستگی دارد. به عنوان مثال استفاده از کلسیم به صورت سولفات کلسیم نقش بسزایی در عملکرد غلاف‌ها و توسعه دانه در بادام زمینی دارد. همچنین در برخی مناطق زیر کشت دانه‌های روغنی، مشکلات تغذیه‌ای از قبیل کمبود بر، روی و آهن مشاهده می‌شود که این مسئله می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. از دیگر اقدامات مدیریتی در افزایش بهره‌وری دانه‌های روغنی کاربرد درست و به موقع آفتکش‌ها شامل حشره کش‌ها و قارچ کش‌ها می‌باشد.

کشورهای در حال توسعه با یک ناپایداری مواجه کرده است و نهایتاً باعث انتخاب محصولاتی که نیاز آبی کمتری دارند یا درآمد اقتصادی بیشتری را ایجاد می‌کنند، خواهد شد.

مدیریت محصولات

مدیریت بهره‌وری از دانه‌های روغنی در کشورهای در حال توسعه به طور جدی می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. پیشرفت‌های قابل توجهی در تولید دانه‌های روغنی در دو کشور چین و هند صورت پذیرفته است. در برخی محصولات نظیر گلرنگ، استفاده از هیبریدهای این محصول رایج گردیده است. در کشور کانادا تولید آفتابگردان با راندمان محصول بیشتر وابسته به هیبریدهای تجاری جدید می‌باشد. در کشورهای در حال توسعه نیز قبول بسته‌های کامل تولید شامل بذر، کود، مواد شیمیایی و سایر نهاده‌ها از جانب شرکت‌های تجاری بزرگ باعث شده است که سرعت حرکت و تولید دانه‌های روغنی در این کشورها افزایش یابد.

بدین منظور لازم است که سطح دانش مان را در زمینه‌های مختلف نظیر آماده‌سازی زمین، تکنیک‌های کشت، استفاده از ارقام مناسب، نیازهای تغذیه‌ای در طول مراحل رشدی گیاه و ... ارتقاء دهیم. آماده‌سازی بستر بذر با حفظ رطوبت خاک، برای بیشتر زراعت‌های دانه‌های روغنی از جمله بادام زمینی، آفتابگردان و کلزا لازم است. تیمار بذر با قارچ‌کش‌های رایج (تیرام، کاربندازیم و یا ترکیبی از قارچ‌کش‌های مختلف) به میزان ۲ تا ۳ گرم